

Кенгеш

Билим бериуде тюрлениуле аны игилендириу бла байламдыла

Кенгешни хурметли кыоноктары уа республиканы Башчысы Казбек Коков, РФ-ни жарыкландыруу министри орусбасары – статс-секретары Андрей Корнеев, КъМР-ни Парламентини Председатели Татьяна Егорова, КъМР-ни Правительствоосуну Председатели Мусукалы Алий, КъМР-де баш федерал инструктор Дмитрий Васильченко, Жарыкландыруу эмда илму министерствода жамаат советни председатели Хаути Соколов, педагог ишчи эстапранлары, топтуруучу аласть органнаны келечилери, башкала да болгандыла.

Усталзаны август кенгешлери бла эм алгач видео амал бла РФ-ни жарыкландыруу министри Сергей Кравцов алгышлаганды. Ол билим бериу жамаатны айнууна не заманда да кышумчулук этип, усталзы даражасы бийик бола келгени эсгергенди. Кыралда «Жаш телю эмда сабийле» атлы проект кюч ала барганын, аны себеплиги бла аслам жаңгы мектеп, садик ишленгенирине амал анык кибесюне регионда тынгыла ремонт этилгенирине айтханды.

Сергей Сергеевич бийыл орта усталык билим бериуе 85 жыл тогызганын, колледжле, аланы общежитилери да тапландырылчыра проекте башланганын эсгергенди. «Жаш телю ишчи усталыктыла барганын, бу жаны баша-баша эришмеле, баша-баша эришмеле,

Октуу жылы аллында усталзаны республикалы август кенгешлери бардыруу эртеден бери да төреды. Бийыл а форум баш кюнде Нальчикде Музыка театра озганды. Ол кеси да окутууну бла юйретиуну төрели эмда жаңгы амалларына аталганды.

ПРОЕКТЕ ЖАШАУДА БАРДЫРЫЛГАНЛАРЫ ИЮСЮНДЕН ДА ХАПАРЛАГАНДЫ.

Усталзаны хурметлери, даражаларыносинден айта, ала кышайыра эмда келсини усталыкларын ачыкчаларча, тюрлю-тюрлю эришмелени көбөйтө баруу да ол жаңына ахшы амалдан бири болуучу аныгатылханды. Мындан арысында да аланы эртеден бери тохтадырылган төрелени да сакыйла, жаңгылары да айныт ишлерге чакырганды.

Сайлауларына кертчилек кыйла, ёсөп келгенле-бюногю илзелмелери

тийишлиликде окутхан-лагда эмда юйретенгеле ырызлыгын билдирип, жаңгы жетишмеле, саулук-эсенлик тежегенди. Энди бюногюкте Бирча билим бериу кенгликни кырауа кесини ишин бошаганын да белгилеп, мындан арысын-да РФ-де 2036 жылга дерри Билим бериуну стратегиян кыраууну эмда Жарык-лауу министрствону 704-чю номерли буйругуну юсюндөн айтханды.

Жыйылганын жаңгы окуу жылы башлануу бла Андрей Алкокевич да алгышлаганды. Ол да кесини сөзюнде, Бирча билим бериу кенгликни юсюндөн эсгерте, окуучулагда бир кибик кырал дерсликче басмаланганын билдиргенди. Энди тарых дерсликче чеклеринде сабийлеге жашагын жерлерин тарыхлары окутулуучу аныгатылханды. Къабаты-Малк-кырал бла байламды кыталха алыкча кыралга турганын да айтханды.

Андан сора да, кыонок жыл сайын да мектеплен бошагын жаш телю тюрлю ишмеле бла байламды ЕТЭ-лени сайларларына саулыйда кыралда эс бургулганын, ол а стратегияны жолларындан бири бол-

ганын да аныгатылханды. - Биз ары чирге, битеу да выпускникле физиканы неда химияны берсинде демеибиз, ол алай болганды этерик тоюндю. Алай эсе да, жашуа терк тюрлене барганды кезиуде кыралыбызга инженерле бла усталза керек болуп турганын аныгатылгыра изибейбиз. Ол жаңы бола, саулук кыралда, КъМР-де да аслам иш бардырылганын да белгилеге сюебиз, - дегенди андан ары Андрей Корнеев.

Ызы бла 19 августда Усталзаны биринчи битеуросей сөздери озганын эсгертип, Къабаты-Малк-кыралдан ала келечиле кышайып, аслам эртки тоюонгелери айтханды. Ары барганды педагог бла энчи жыйылу тобушуде билгенгени юсюндөн сөвшиселе, ол да ахшы амал болуучуна ышандырганды.

Форумга келгенли алларында сөвшисе, КъМР-ни жарыкландыруу эмда илму министри Анзор Еззов республикада билим бериу система аслам проектни жашауда бардырылганын эсгергенди. Аладан бири да окутуу эмда юйретиу макемеле бла кышайырауу.

Алай бла «Жаш телю эмда сабийле» эмда бирси проекте бла бийыл саулыйда 5500 окуучуга жерлери бла тогуз жаңгы школ ачылды.

Ахыры 2-чи беттеди.

Жыйылыу

Ал жанында – эл молкню айнытыу

РФ-ни Правительствоосуну Председателини орунбасары Дмитрий Патрушевичи башчылыгында Железноводска Шимал-Кавказ федерал округда агропромышленный комплексни 2030 жылга дерри айнытыуга жораланган жыйлыу болганды. Аны юсюндөн КъМР-ни Башчысы бла Правительствоосуну пресс-службасы билдирди.

Кенгеше КъМР-ни Башчысы Казбек Коков республиканы эл молкюно белюмлерини юсюндөн айтханды. Тобушениу кезиуде Дмитрий Патрушевичи белгилегенин кере, Шимал Кавказда эл молкю продукцияны өсүрүуу бла байламды улуу сынау жыйылганды. Бийылгы жылда кыралны жаңындан болушук 500 миллиард доллар аслам болушукту, 2026 жылдан тебиреп, фермерлеге бла улуу болмагын биригилеге болушук этиу «Гитче агробизнесни айнытыу» деген жаңгы федерал проекте кере бардырылгычды.

Вице-премьерини эсгергенине кере, Россия Федерацияны Президентини Владимир Путин салгын ботчыра кере, 2030 жылга эл молкде чыгарылган продукция 2021 жыл бла тенгештиргенде, 25 проценттен көпге өсөрге керек. Андан сора, СКФО-ну регионлары вице-премьерге ала оную этген республикада эл молк жаңы бла болум кылай болганын юсюндөн билдирюуу этгендигин.

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков Къабаты-Малк-кыралда агропромышленный комплексни болууну эм андан ары айнытыуну юсюндөн айтханды. Сөз ючюн, республиканы онуючу арт жылда Къабаты-Малк-кыралны агропромышленность комплексни белгилерча айныт барганын билдиргенди.

«Озган жылда эл молк продукцияны өлчөми 110,7 миллиард сом болганды, аны 2023 жыл бла тенгештиргенде, ёсөм 106,6 процентни тутуды. Бийылгы жылы биринчи жарымнда да көрөмдөле игидиле, ёсөм 104,6 процентте турду. Биз ишибизни Россияни Эл молк министрствосу жарашдырган жол картага Эм Шимал-Кавказ федерал округу агропромышленный комплексни айнытыу жаңы бла жарашдырылган планга кире кырайбыз. РФ-ни Президентини салгын борчаны аныгатыла, алаңы жашауда кылай топтурууга кереклини билебиз эм битеу отгарыбыз да барды», - деп белгилегенди республиканы онуючу.

Андан сора Казбек Коков республиканы эл молкюно белюмлерини юсюндөн айтханды. Нартох өсдюрюуге Къабаты-Малк-кыралда не заманда да аслам эс бурлулганды. Бюгонюкдө ол битим 131,6 миңг гектары алды, жыл сайын 850 миң тонна тирлик жыйылды. 2030 жылга салгын муртарларыбызга кере, нартохден бир миллион тонна алынырга керекди. Бийылгы жылда урлук нартохден 15 миңг тонна чыгарырга керекди, ол саулыйда кыралга керекли урлукну 20 процентни тутуды эм бир кесигин тыш кыралга сатарга да онг бери. 2030 жылга урлук нартохнон тирлигин алынуу 18 миңг тоннага жетдирге керекди.

Республикада жерлени сугаруу иш да иги барганды. Бюгонюкдө сугуу келчюматрай хайранганын технологияла бла сугарылган сабананы өлчөми 32,2 миңг гектар болады. 2030 жылга ол амал бла хайранганын, 60,4 миңг гектары сугарууга мурат барды.

«Сугарылган жерлени өлчөмлери өсө барганын сайын, урлукну эки кере сугарыла сабыла да кел бола бардыла. Сабанчыла бир жылга толусулай килере тирлик алганды. Сөз ючюн, будайны бла арпаны тирлигин жыйгандан сора, мал ш нартохно бөдүрдө диле. Бийылгы жылда эки кере тирлик алгын жерлени саны 7,5 миңг гектар болушук, ол көрөмдө 2020 жыл бла тенгештиргенде, ёсөм 106,6 процентни тутуды. Бийылгы жылы биринчи жарымнда да көрөмдөле игидиле, ёсөм 104,6 процентте турду. Биз ишибизни Россияни Эл молк министрствосу жарашдырган жол картага Эм Шимал-Кавказ федерал округу агропромышленный комплексни айнытыу жаңы бла жарашдырылган планга кире кырайбыз. РФ-ни Президентини салгын борчаны аныгатыла, алаңы жашауда кылай топтурууга кереклини билебиз эм битеу отгарыбыз да барды», - деп белгилегенди республиканы онуючу.

«Сугарылган жерлени өлчөмлери өсө барганын сайын, урлукну эки кере сугарыла сабыла да кел бола бардыла. Сабанчыла бир жылга толусулай килере тирлик алганды. Сөз ючюн, будайны бла арпаны тирлигин жыйгандан сора, мал ш нартохно бөдүрдө диле. Бийылгы жылда эки кере тирлик алгын жерлени саны 7,5 миңг гектар болушук, ол көрөмдө 2020 жыл бла тенгештиргенде, ёсөм 106,6 процентни тутуды. Бийылгы жылы биринчи жарымнда да көрөмдөле игидиле, ёсөм 104,6 процентте турду. Биз ишибизни Россияни Эл молк министрствосу жарашдырган жол картага Эм Шимал-Кавказ федерал округу агропромышленный комплексни айнытыу жаңы бла жарашдырылган планга кире кырайбыз. РФ-ни Президентини салгын борчаны аныгатыла, алаңы жашауда кылай топтурууга кереклини билебиз эм битеу отгарыбыз да барды», - деп белгилегенди республиканы онуючу.

«Сугарылган жерлени өлчөмлери өсө барганын сайын, урлукну эки кере сугарыла сабыла да кел бола бардыла. Сабанчыла бир жылга толусулай килере тирлик алганды. Сөз ючюн, будайны бла арпаны тирлигин жыйгандан сора, мал ш нартохно бөдүрдө диле. Бийылгы жылда эки кере тирлик алгын жерлени саны 7,5 миңг гектар болушук, ол көрөмдө 2020 жыл бла тенгештиргенде, ёсөм 106,6 процентни тутуды. Бийылгы жылы биринчи жарымнда да көрөмдөле игидиле, ёсөм 104,6 процентте турду. Биз ишибизни Россияни Эл молк министрствосу жарашдырган жол картага Эм Шимал-Кавказ федерал округу агропромышленный комплексни айнытыу жаңы бла жарашдырылган планга кире кырайбыз. РФ-ни Президентини салгын борчаны аныгатыла, алаңы жашауда кылай топтурууга кереклини билебиз эм битеу отгарыбыз да барды», - деп белгилегенди республиканы онуючу.

«Сугарылган жерлени өлчөмлери өсө барганын сайын, урлукну эки кере сугарыла сабыла да кел бола бардыла. Сабанчыла бир жылга толусулай килере тирлик алганды. Сөз ючюн, будайны бла арпаны тирлигин жыйгандан сора, мал ш нартохно бөдүрдө диле. Бийылгы жылда эки кере тирлик алгын жерлени саны 7,5 миңг гектар болушук, ол көрөмдө 2020 жыл бла тенгештиргенде, ёсөм 106,6 процентни тутуды. Бийылгы жылы биринчи жарымнда да көрөмдөле игидиле, ёсөм 104,6 процентте турду. Биз ишибизни Россияни Эл молк министрствосу жарашдырган жол картага Эм Шимал-Кавказ федерал округу агропромышленный комплексни айнытыу жаңы бла жарашдырылган планга кире кырайбыз. РФ-ни Президентини салгын борчаны аныгатыла, алаңы жашауда кылай топтурууга кереклини билебиз эм битеу отгарыбыз да барды», - деп белгилегенди республиканы онуючу.

«Сугарылган жерлени өлчөмлери өсө барганын сайын, урлукну эки кере сугарыла сабыла да кел бола бардыла. Сабанчыла бир жылга толусулай килере тирлик алганды. Сөз ючюн, будайны бла арпаны тирлигин жыйгандан сора, мал ш нартохно бөдүрдө диле. Бийылгы жылда эки кере тирлик алгын жерлени саны 7,5 миңг гектар болушук, ол көрөмдө 2020 жыл бла тенгештиргенде, ёсөм 106,6 процентни тутуды. Бийылгы жылы биринчи жарымнда да көрөмдөле игидиле, ёсөм 104,6 процентте турду. Биз ишибизни Россияни Эл молк министрствосу жарашдырган жол картага Эм Шимал-Кавказ федерал округу агропромышленный комплексни айнытыу жаңы бла жарашдырылган планга кире кырайбыз. РФ-ни Президентини салгын борчаны аныгатыла, алаңы жашауда кылай топтурууга кереклини билебиз эм битеу отгарыбыз да барды», - деп белгилегенди республиканы онуючу.

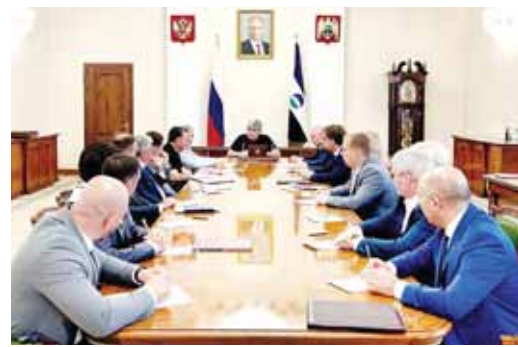
Хазырлануу

Кыркыуусулуккуну жалчытыуга эс бурлулганды

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков районлары бла шахар округлары муниципал администрацияларын таматарлы бла кенгеш бардырганды. Аны КъМР-ни Правительствоосуну Председатели Мусукалы Алий, КъМР-ни Башчысы Андрей Мухамед Кошов да кышайыла.

Жыйылыуда сентябрини биринчи кюндеринде Къабаты-Малк-кырал Республиканы Кыраллыгыны кюноне бла Билимин кюноне жораланган тобушениу кырауулары эмда бардырылганын сөздөгөнди. Республиканы онуючу Билимин кюнонде мектепке кыууанчы жыйылыула

улада кыркыуусулуккуну жалчытыуга эмда ол тобушениу мағаналыкыла кырауу эс бурганды. Дагы да журтланы тийрелеринде тазалыкны сакыйла жаңы бла ишчи кюлере кереклиси да белгиленгенди. Жыйылыу чеклеринде башка мағаналы соруулагда да кыралганды.

ТАПЛАНДЫРУУ

Жолла мардалага келиширча

Къабаты-Малк-кыралда «Жашуа этерге инфраструктура» миллет проекте кере, кырал эм регион мағаналы жоллага тынгыла ремонт этилди. Бюгонюкдө алай жолланы узунугу 700 километрге жетеди. Ол санда узундуклары 386 эм 314 километрге жеткен юч федерал трасса бла тогуз регион жол барды.

АНЫ БИРЕ «МАЛКА - ИНГУШЛИ» ЖОЛУДА 8,1 КЕСИГИ ИГИЛЕНДИРИЛУУДА. ТӨРТ ЖЫЛ МЫНДАН АЛГГА ЖОЛУ 7,3 КИЛОМЕТР КЕСИГИ МАРДАЛАГА КЕЛИШИРЧА ЭТИЛГЕНДИ. ШЕНДЮДА ДА АСФАЛТ САЛЫП, ЖАНГИРТА ТУРДУЛА. ДАГЫДА «НОВОПАРКОВСКИЙ - ПРОХЛАДНЫЙ - МОЗДОК» ТРАССАНЫ

да 6,5 километр кесигинде мурдуол кючлеп бошاپ, асфальт салып башларча жумушланы тамамлайдыла. Ол санда «Экинчи Чемеге-Булуңу», «Прохладний-Эльбрус», Нейтрно обсерваторияга барганды жолла да тынгыла ремонт этил бошай турдула.

Бийыл школлагга эм башка социал объектлеге барганды жолланы 22 километрини тынгыла ремонт этилдики эм 17 километреде да чыракы чыпыла тартылгычдыла. Саулук алып айтханды, федерал эм регион мағаналы жолланы 80 процентни жаңгы излемлеге келиширча болгандыла. Алай амал адамланы болуучу тигендиргенден, жолда кыркыуусулуккуну жалчытанды тышанда, экономиканы айнытыуга да себеплик этеди.

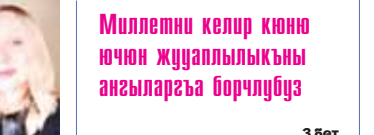
МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Бир улуу юйорюну келечилери болгандыла

2 БЕТ

Намуларында – таукеллик бла ийнануулук

3 БЕТ

Миллетни келир кюно ючюн жууаппылыкны аныгарга борчлубуз

3 БЕТ

Кырал байраккы байрамы

4 БЕТ

Болюм

Ырхы келтирген хатаны кетериу соруула сюзюлгендиге

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков Тьрынуузд да ырхы келтирген хатаны кетериу бла байылмы ишле квалал бардыргыялары бла шагьеры болганды. Ичи жумуш бла шахарда болганды, республиканы оюнуучу Элбрус району жамауаты бла жылыуу бардырганды. Анга КъМР-ни Президентствосууну Председатели Мусукланы Алий, КъМР-ни транспорт, жол молюк министри Аслан Дышек, Элбрус району администрациясыны башчысы Отарланы Мухтар кытышанды.

Жылынуу кезиунде этилген ишле оозолгендиге, Казбек Коков белгилегенге кер, 25 август ишлен асламасы болганды керек эдиле да, ала ол болжагыла тамамланганды.

Геофизика институту специалисттери этен тергеулерге кер, ол санда Москвадан келген алиме да, ырхы келтирген ташла кытыш топурактын елчими беш милюк кубометрге аслам болады. Жылырма беш

да онг чыкыганды, деп белгилегенди Казбек Коков. Ол дагыда МЧС-ни келечилери бейыл тиийлишчине ишленгенерин чертенди. Ырхы келтирген хатаны кетериу бла илиини тевегени тазалауу юсонден былай айтканды:

«Белгиленген ишлене асламасы этиленгенде, кепорде да ишле бошланганды дегер боллукду. Алай ишлени тохатып кыюргыла жараркы туююлду. Илипини тазалау – ол болмагыла ача улуу эм кыйын ишди. Аны Улрдор «Кавказ» эм «Партнер» компания бардырады. Кепорно да кыска заманын ичинде жангыртканды, аны хайырындан республикага келген кынакыла, Кыбарты-Малкырада жашаганлагы Элбрус районга барырга-кейирге

Кърауу

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков иш бла Черек районнга барганды

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков иш бла Черек районга барганды. Анда ол миллет проектени, федерал эм республиканы программаланы келчирине бейылгы ишлене планына кыюулулган объектиге кыраганды. «Жашуу этерге инфраструктура миллет проектени келчирине Эки Черек – Жемтала – Суан-Суу регион автомобиль жолда Зарагык бла Пысануу элени араларында 6-километрлик участкада ремонт андан ары бардыралды. Жуккуу заманда жолга ахыр асралыг-бетон

кытысы салыныркыды, трассада кыркууусулук керекле орнатыллыкыды. Ишлени жагыны ахырына бошарга умтулдула. Эскизиге салынык, агыны Тевен Жемтала, Жемтала эмда Зарагык элени келчирине автомобиль жолланы 17 километрге артыгына ремонт этилгенди.

Черек району социал инфраструктурасын жангыртуу да алжандыла. Муниципал администрацияны таматасы Къубайланы Аланы билдиргенге кер, Кышхатауда, Бабугенде эмда

да тынч болганды, деп билдиргенди республиканы оюнуучу.

Элбрус району администрациясыны башчысы Отарланы Мухтар регионну оюнуучусуна шахарны орамларын тазалау, газ эм суу бла жалчыты ишле не калда болганын айтканды. Суу эм газ келген бергыла болжал халда тартылган ыз бла келдиге, тынгылы коммуникацила ырхы келген илиини проекти этили бошало, ол заманда толусунай хайырланарча боллукдула. Шахарны кыш кезиге хазырлануу бла байылмы ишле да бардыралдыла, ырхы хата салган кеп кыты койголе модул кетельяны ишленеридиге. Андан сора да, район администрацияны таматасы болжал халда ишленген жол Минг тауу этеклерине барганыла да жарайды, сора баш кепорго кышакыга энта да Гирожан-Сууда бир техника кепорго ахырлыкыды, дегенди. Мусукланы Алийни айтканына кер, ырхы келген илиинде 142 кубический метр жери тазалагыра керекти, анга деп проект эм техника кыагытла хазырлангандыла, эскиргенге да бардырыла туралды. Дагыда Табийгат байлыкыла эм экология министрство ишлене бардырыга 47, 2 миллион сомга контракт этерге керкиди. Андан сора федерал министрство бла илиини 2,9 миллион кубометр топуракдан тазалауу проект этиле туралды. Республикага келген коммунга керге, бу проектин тамамлары ажи миллиард сомга жуук кыратылканды. Дагыда жангы илиини проектин юсонден тиийли фирмала бла селешиле бардыралдыла.

«Бююнолюкде хар затны да тинте, мониторинг эте турабыз, жуукку заманда проектин ким этерги белгили болурга кереди», – деп чертенди Мусук улу.

Жылыууда башка магыаналы соруланы да кепорго, ол санда келечиланы алышындарыу, Тьрынуузу айнтыу эм жангы оксуу жалгы хазырлануу квалал барганына да кырагандыла, деп айттылды билдирди.

Дагыда Анзор Клыш биевы бейыл октябрьде республикада ача тилени окуткан жаш усталаны битеуросой конурулары ахыр уруму бардырылыгы билдирди, аллай ишлени тынгылы талландыруу ишле бардырыладыла. Эки жылны ичинде 15 сабий сад бююноле иземлерине келчирича боллукдула. Дагыда Анзор Клыш биевы бейыл октябрьде республикада ача тилени окуткан жаш усталаны битеуросой конурулары ахыр уруму бардырылыгы билдирди, аллай ишлени тынгылы талландыруу ишле бардырыладыла. Эки жылны ичинде 15 сабий сад бююноле иземлерине келчирича боллукдула.

Бир уллу юйюрню келечилери болгандыла

Пятигорска Росмолодежну XVI битеуросей жаш телю «Машук» форумуу куууалы халда жабьлуу болганды. Анга усталык, насийкатчылык жаны бла форумуу адамла, Сабий федерал жамаут бирлигино, «Биринчилени аталары» кыыймадууу келечилери 14-35-жыллык битеу да 2250 инсан – кытышандыла.

Жабьлууга сайлы конакыла – Ставрополь крайны Правительствоу башчысы орунбасары, финансла министри Париса Калининчо, Россияни Президентини ОКФО да толг экинчилик келечилени аппаратыны жамаут проектини жашауда бардыруу жаны бла департаментини эксперти Светлана Самофалова, Ставрополь крайны губернаторуу болушукчусу Елена Бушка, Кыбарты-Малкыраны жаш телюно ишлери жаны бла министри Азамат Лиев – чакырылгандыла. Байрам форумуу гимни эшитилип, «Максимум» ансамблины телусеуа эмда уллу «Машук» койорно бирлигини ачыккаган флешоб бла башланганды. Жыйылганданы Ставрополь крайны губернатору Владимир Владимиров атындан Лариса Калининчо алгышылаганды. Бююн келген кыуандырган бир неча шарт барды, алпадан бир Кырал байракчы конуу белгилеуду.

Машук

Мен билгенденге, сизни кепюнона ачы Машукну телпесине чыгаргансыз – ол бизни ахшы тейбеди. Форумга биринчи керге кытышанганды эчки алгышларга оюме, эчки сиз «Машук» уллу койорно кескиси. Жаны билим алганысы, жангы тенгле талансыз, 2026 жылда августта жангында кыалады тюбюбирингизни да бизнеси. Форуму бардырганыла, насийкатчыла, мында сейор окууу, ырахаты болуму кыраганданы барысына да ырызлыкчымы билдире ме. Сизни норюпоно алай кочлодо, чырак жамай кылас да, тевекенки жазгырыча дегенди ол. Светлана Самофалова уа асе келген телюноны жашауга хазырланауа усталга бла койуртчиюле уллу иш тамамланганын белгилегенди: «Жаш адамланы келчирген, алгагы тюз жюлу кепорктен, керги тин байлыкыла бла шагьеры этен оюкс. «Машук» жаш сайын регионгарыгыга жангы билим, сейор умтула бла кыайтырыгыга себептик эттен майканды. Тамболагы кон сизни кыюлуугады». Ахырында уа форумуу директору Иван Пальцев селештенди. «Форумуу бошланганы жангы кезиуну башланганы бла тенди. Бююн биз экинчи смени эселперин чыгарыбыз. Бизге, «Машук» кыраганыла, ол форумуу бошланганыны угай, келюу жылда 17-чи форумга хазырланып башларгыбыны белгисиди, анда хар бирингиз да сакыйлабыз. Бир биризиге, бизге саугалаган жылууугуз эмда норюпоно оюн суу болуугуз. Эчки аскер операцияга кытышканла керки затланы жарашдырыга кыошумдук эткенгиз оюно а бутон успас эте ме. Сизни тасныкылаганын турлукбуз, унутмагыз: «Машук» – бир уллу койордо, дегенди ол. Форумуу жабьлуу Россияни Кырал байрагыны коюу бла бир кезиге

Билим бершуде тюрленшуде аны игилендируу бла байламлыдыла

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Жылыны ахырында да Элбрус району Терс-Кюб элинде мектепни кырууу бошлыкыды. Анга уа бир жолга 150 окуучу сыйынырканды.

Андан сора да, министр билдиргенге кер, 2027 жылга 65 оболга тынгылы ремонт этерге белгиленгенди. Быйылдан башлаа а сардикени бла колледжлени тынгылы талландыруу ишле бардырыладыла. Эки жылны ичинде 15 сабий сад бююноле иземлерине келчирича боллукдула. Дагыда Анзор Клыш биевы бейыл октябрьде республикада ача тилени окуткан жаш усталаны битеуросой конурулары ахыр уруму бардырылыгы билдирди, аллай ишлени тынгылы талландыруу ишле бардырыладыла. Эки жылны ичинде 15 сабий сад бююноле иземлерине келчирича боллукдула.

Дагыда Анзор Клыш биевы бейыл октябрьде республикада ача тилени окуткан жаш усталаны битеуросой конурулары ахыр уруму бардырылыгы билдирди, аллай ишлени тынгылы талландыруу ишле бардырыладыла. Эки жылны ичинде 15 сабий сад бююноле иземлерине келчирича боллукдула.

Правительство

Кёк отлук энтта эки элге тартыллыкыды

Кыбарты-Малкыраны Правительствоу кезиунде кенгиси озган байрым кон этгенди. Бу жол анда бир неча бегини эмда буйрукуну проектерине кырагандыла эмда дурус кергендиге. Созюуге чыгарылган жаш транспорт система, ЖКХ бла байламлы жумушла болгандыла.

Жер эмда ыркысы бла байламлы халланы министри Аслан Тохов тура этен проекте Терс районда 15-гектарлык жер участканы хайырланаргыга жарууу эмда хар категорияда башчысына кепорноно юсонден айтыла эди. Анда энди юземде бла зыгыр кызарыкыдыла. Дагыда Россияни художниклерини союзуну Кыбарты-Малкырада беломонне Нальчикде Мусук улуу орналган 101-чи номерли меклямы ахсы хайырланаргыга бериге оюу этилгенди. Аны юсонден этенде жашауга аслам Тохов билдиргенди.

Министрство хазырлаган дагыда бир проекте жол койуу автобусу Терс районну иленине кепорноно юсонден айтыла эди. Аланы башчысы 10 миллиондан аслам сом болады. Кенгеше бу оюну да дурус кергендиге. Ызы бла транспорт сферда надзор этиу бла кюресхен федерал службаны эмда КъМР-ни Правительствоуна арасында байлыкы жорюткочу жаны бла келишимни проектин сизгендиге. Сёз анда регион маанакыла эмда муниципалитетлени араларында жолланы саклауу юсонден барды, байлыкыла да ол хыялсап бла жорютюлюкюле.

Бул юземде байламлы энте да бир оюу этилгенди: транспорт эмда жол молюк министри орунбасары Улбашланы Ислам кепорктон проекте республиканы тиресинде бир парковка система кырууу юсонден айтыла эди. Ол белгилегенде, бу амал аз-аздан сингириле барлыкыды, аны себепти парковканы хазырлануу суурай регионда, беригеда Нальчикде кыыйматлы боллукду. «Жашуу журт-коммунал молюкно, промышленю» эмда башка организацияла кёк отлукууу бла жалчынуу юсонден да айткандыла кенгеше. Пришибо-Малкинское эмда Лесное элгега жа тартырга 194 миллиондан аслам сом кыратылканды. Бу ишкн болжалы 2025-2026 жылга бла келчиреди.

Жылыууда дагыда таллай башка оюула этилендиге, ол санда акылы балык болмаганданы ишлери эмда аланы сейрлерин кыруууу жаны бла Правительствоуа кыраууу комиссияны кыауууна тюрленуле кийириге келешендиге.

Россияни Экономиканы айнтыу министрствосунда видео-конференц амал бла болган жабьлууа инфраструктура-проектистиясы бардыруу эселперин тинтендиге. Жылыууга республиканы курортла эм туризм министри Аскер Бифов да кытышанды. Ведомствону башчысы Максим Решетников, Кыбарты-Малкырада бу иш тынгылы кырауууу болууу, анга кыыйн салганыла ырызлыкчы билдиргенди. Тамамлаганы жумушларыны юсонден битеуросей спорт бирлигиуу, турист бизнеси келечилери, инфраструктура-проектистия да айткандыла.

Ангылатуу

Солуу кыайгысыз болурча

Бююнлюкде эм магыаналы борчладан бир туризм жаны бла законодательствону жер-жерде толтурууга регион контроль этиуду. Республикада бу жаны бла хал квалал болганын Аскер Бифов билдиргенди. Министрство туризмде кырал регион контролюн бардырыча норматив мурдоору алгандан жарашдырганды, ол санда инфраструктура-проектистияны хазырлануу юсонден да. Битеу керкили информация системала хазырдыла. Законодательствода жангычылыкты бла байламлы уллу магыана бутукчулыкканы болдурмауга берилгенди. Проводчикле бла бирге барууну изилген турист жолуучулыкканы кепюно эки сакланган табийгат жерле бла етедиле. Ала сакланарча, ол жерлени администрациялары эм тиийли ведомстволар бла байламлыла жорютюледиге, – дегенди ол.

Башламчылык

КъМР-ни сауукса саклауу министри Рустам Калибатов медицина учрежденилени башчылары бла кенгеш бардырганды. Кенгеше урундо болум эм айнуу амалпа оозолгендиге, ол санда елгенлени санын азайтуу эм «Оптимальная медицинская реабилитация» деген программа жашауда бардыруу, Инсулт, инфаркт болган адамланы стационарда бактыган азылык этеди. Дагыда ичигиликтен, наркоманиядан да Психиатрия эм наркологи арада бир багыту курс саусууну суу эти кыймады. Былай кыыйны аррууланы хорлар койчу, багыту айла бла барды, тынгылы реабилитация керек болады. Ол саусууну жашауга кыайтарырга, алгын халда

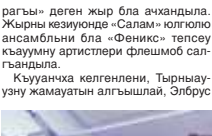
жаркычандарыуу иш да бардыралды. Жылыууда аналкы, сабийлик бла байламлы соруула эм 2026 жылга балык болмаганданы сатып алуу да оозолгенди. Рустам Калибатов «Госуслуги» портал бла адамла поликликникалга онлайн халда жазылуу юсонден айтканды. Бу амал калкыны жашууну организиреди. Медицина специализиала искусственный интеллект бла да хайырланаргыга умтула бардыла. Кенгеше – «Секварентген» фирманы келечиси рентген диагностика комплекси юсонден да айтканды. Шендую техника уа, белгилисина, диагностика халатысы этерге болады.

БАЙСЫЛАНЫ Марзят.

Белгилеу

Къырал байракъны байрамы

Байрам кюн Элбрус районда, къыралыбызны хар жериндеча, шахарларнда, элдериндеча, Россейни байракъны кюнөн белгилегенде...

1-чи лицейни алдында солму майданда шахарны жаматуны, къоаньлары, солучулары да жыйылган эдиле. Байрамны кыргызан, бардырган да Элбрус району Кууылланы Къайсын атлы Маданият иуюно артистлери этгендиле...

Андан бери юч торсионлю байракъ - башында ак, ортасында кék, тобюндө къызыл - Россейни кыралыбызды, бийикте кызыл тобюндө тобюндө кызыл байракъны кюнөн белгилегенде...

районуна жаш тейо арасына таматары, КМР-ни башысында политика жаны бла советни келечиси Этеэланы Аслан юч торсионлю байракъ демекчиси Россейни хорламаларына бла жетишимилерини, келир заманыны ышангылыгыны белгиси болганын чертгенди...

Дагыда байрамга Элбрус району администрациясы башчысы Отарланы Мухтар, жер-жерли самоуправлениени преседстволенини орунбасары Джануланы Руслан, Элбрус району жолуправлениисы таматарсы Ахматланы Мурадди келип, жаматуны да алгышылап, концертте да къарагандыла...

Кей торпю оюнла бла эришуле да бардыргандыла, сабычкенини сакнаха чакырып. Терт жылчыгыз толмаганы гитче къызыкчыны уа къыралны гимнини кийден жырлаганы уа барын да сейвириндиргенди, къуандырганды. Концертни къезюнде Тебердиланы Зуураны, Байсоптанланы Иманланы Эздэнланы, Танзиланы, Джануланы Заирланы аруу жырлары къонакчалыны келерини кйортегендиде...

ТЕМУККАЛЫ АСИЯТ.

Тинтүүлө

Пластикден - жаракъан оплукъ

Къабарты-Малкъарны алимлери пластикден къалган-къулгана бютон хайырлы болурча амал тапкандыла. Ала айтанга кере, ол экология жаны бла тазады ам оплукъну орунуна аламат жаракъды. Ол шарт астаган материалдан багушланы азайтырчы, аны бла бирге ийи фидай тошкорюрге да оң берилчи, деп билдиргенде КМККУ-ну прес-службасында...

МАГОМЕТЛАНЫ СУЛАЙМАН.

Эксперте айтанларчына, полимерле койген заманлардында хуаны уландырган газлы газдырарчы. Болсада ала астаган болурча ала бютон кыйматтыла. Аны кезюнде пластик тер коверча энчи химия көскек хайырларныкъдыла. Биоплюкде бизни проектирлеу ушагъан хазна жокуду, Ол экология болуму ийилгендире себептик этгенден сора да, къоркутуу къалгъан-къулганы багыты оплукъга кйорюрге болурча, алпай оплукъ ракеталаны учурюрге окушаны жараракъды, дегиди математика эм керти имула жаны бла институту органика болмаганы эм физика кафедрасыны профессору Къоңкарланы Жамал...

Жюзюм чопал

Чам

Бир жол Хожа шахарны таматарсына саугага къозла жибергенди. Онуоу аны ыразы болганды. Сора борчу болуп къалмайды деп, Хожага къызгана ийгенди. Аны Хожа бек жаратканы. Алай бла: шахар тамата бла баймалыкны андан ары кочлер мурадта ол анга саугага чопандорю алып, жолга алапканды. Аулганы онуоуну жумушчулары тобайт...

Маданият

Айтхылыкъ дирижерну сыйына - фестиваль, кермюч да

Къабарты-Малкъарны Культура министрствосунан билдиргендире, бу кюнде, 25-28 августда, симфония оркестрине «Мирканов нгирле» деген төрели фестивалы бардырылады. Аны программасына кере билрой концертле болушкъдула: 25-26 августда 19:00 сагъатда 4-жылкыны майдондада СССР-ни халкъ артисти айтхылыкъ дирижер Юрий Темиркановну башчылыгында болгон концертлени архив запислери кергозюлюкдө; 27-28 августда 19:00 сагъатда Къырал концерт залда Санкт-Петербургу Юрий Темирканов 53 жылны башчылыкы этен битеу дунягъа белгилли Д.Д.Шостакович аты оркестрини концерти болушкъду. 27 августда оркестр композиторна Ирина Цасловскичын, Лерой Андерсонну, Ольга Петрованы, Игорь Стравинскинни, Марина Манюфоновны, Воцлав Троякнни, Эдуард Элгарны, Николай Римский-Корсаковну, Камиль Сен-Сансы, Бенжамин Бриттенини чыгармаларын эштиндрликди. Анда дирижерлукъну халкъ аралы эришинуо лауреаты Алексей Ныга бла Къабарты-Малкъарны Къырал халкъ театрыны баш дирижеру аслам мулкы аралы эришуилени лауреаты Азамат Лакунов эттиридиле; 28 августда уа оркестр чыгарууларына Петр Чайковскийни бла Сергей Прокофьевни симфония чыгармалары бла къуандырылды. Анда дирижерлукъну Санкт-Петербургу Д.Д. Шостакович аты оркестрини баш дирижеру Россейни халкъ артисти Николай Алексеев эттирдикди. Фестивалны чегинде Юрий Темирканову жашуу эм чыгармачылыкъ жолуну юсюенден кермючте да къууулакъдыла. Сорупууу бла телефониала селеширге болушкъда: 8 (8662) 77-42-08 (касса), 8-964-041-28-18.

Социал фонду

Кебейтилген төлеуле

Россейни Социал фонду республикада бөлүмю 170 миңден астам инсаны пенсияларына социал кесирини 7,3 процентке кебейтгенди, ол бытырны ахырына инфляцияны эсептерине көре этилгенди. Президентини Буйругуна эм Россатны тарихлерине көре, багъаланы өстөрленген көре, аны өлчөми 9,5 процентке жеттирилгенди. Юлгоге, февралда республиканы пенсиячылары ахамлары 9,5 процентке кебейтиленип алгандыла, январь июнда да алагъа къошакъ төлеуле этилгендиде. Пенсия асламыракъ болур ючюн, адамдан фондына барырачы иленилгендиде. Бийыл иштеген абаданланы да пенсиялары өстөрди, ала иштеген чыксыла уа, аилъкъларына эндиге дери болганы индексацияла да къошулушкъдула. Бөлүмю башчысы Николай Баков айтанчына, инсаны энчи пенсия коэффициентни (ИПК) да кебейтгенди, бийыл бир ИПК 145,68 сомду, торлөмөну төлеу а 9 907,70 сомду. Сорупууу бла фонду контакт арасында ишчиле төлөшүргө болушкъду, аны номери: 8-800-1-00000-1.

Пенсиягъа - болжалган алгъа

Россейни Социал фондуна регионда бөлүмюндөн билдиргенди көрө, пенсияны кебейтилени ала пенсиягъа болжалдан алгъа чыккандыла. Пенсия законодательствогъа тийишлиликке кеп сабыилти тиришюуа лгъота къуамууна киредиле, анга кере алгъа пенсиягъа алгъаракъ чыгаргъа эркинлик берилди. 2024 жылкы алгъандан башлап, республикада бу оң бла 673 аны хайырлангандыла, аландан 41-нн 5-н андан кеп сабыилери барды. 124 ананы - 4 сабыилери, 508 уа - иючуру. Бу къуамуу сабыилени алып өсдорген тиришюуу да киредиле. Журюкълэ да бардыла: сөз ючюн, ана лгъота пенсия ийи саннга бийыл жете эсе, аны страховоу ишчи стажы аздандан - 15 жыл, пенсия коэффициенти да 30 неда андан аслам болушкъа керекдиле. Ана эркинликлери сыйрылгандыла эмда сабыилени өсдорюрге алып, артка кыйтаргана пенсиягъа алгъаракъ чыгъалыкы туююлдоле. 3 сабыилени өсдорген ана пенсиягъа 3 жыл алгъа, 57 жылдына чыгъалыкълары, 4 сабыилени анасы - 58 жылдына, беш эм андан кеп балалары болгандыла уа - 50 жылдына, 11 жыллары толмаганы сабыилеге къараганы кезилери тиришюуну страховоу стажына киредиле, алай биринде да бирге 6 жылдан кеп болмагъа киредиле. Пенсиягъа болжалдан алгъа ючюн 1 жылгъа 1,87 пенсия коэффициенти төрелди, 1,5 жарымгъа уа - 2,7 коэффициент. Экинчи сабыиге къараганы жылнына 3,6 коэффициент къошулушкъду, 1,5 жыл ючюн ол 5,4-ге жеттирилдики. Ючюнчо эм төртюнчо сабыиге къараганы кезиледе 8,1 коэффициент берилдики. Пенсиягъа болжалдан алгъа чыкканы ананы сабыилерине аилъкъ 18 жыллары толмаганы эсе, ала очыйи халда окуй эселе уа, 23 жылларына дери страховоу пенсия хар бири ючюн кебейтилери ге да болушкъду. Фонду бөлүмю пенсия ишлени планын дайын да алгъа жаратышкъдыла аны хайырланы болушкъу пенсияларны юсюенден билгире сюйгөн андала, клиент службага неда МОЦЪга барып, сорупуулары бериге болушкъду. Пенсия эркинликлени юсюенден билдирюуну къырал жумушланы порталында выписканы алып къарагъа да жараракъды. КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Сагъышла

Сёз, не болганды санга?!

Сиз къарымсыз стөндөмө? Мен бек айтып кутараймын. Сёз бла айткыла болушкъу билген усталар тынгылангъан бек сейридди. Алдан бек белгилери Нальчик шахарга да келдиле, ол а шагъатлыкъ этеди: биз, стөндөмө тынгылаганыла, кёптобо. Хау, жашауда бир кюлюкю затны жыйрмай, отуз айтымыла сыйландырып, мини-спектакль этген тын туюлюду. Кыяллай бир адам къарайды интернетте алпай эки-ючминутлукъ спектакльге? Миллионна. Сентабрны ахырында Нальчикке стөндөм-комик Карина Мейханнажнн келгиди, къарганыма да билетлерине, бошала турардыла. Гурам Амариан да концерти бла бизни къонагъоьб болушкъду. Мен бу эки стөндөм-комик да фахмуу артистлеге санайма. Алай ала уллу хата да келтирген сунама, стөндөм-комик халкыны аман сөзле айтырга юйретгенери ючюн. Сиз орамлада, паркъда жалау журюрге сюемсиз? Иш этип, тынгылагъыз, сабыиле, жаш адамла къылай сөлөшчөлерине. Хар экинчи сөзлери - эрши эш. Кавказда алай бир заманда да болмаганды! Не магъана шюлда назмуу окугъанды, шюлда чыккандыла хар экинчи сөз аман сөз эсе? Кавказдан да бардыла стөндөм-комикле. Ала да башкалача ишлениле, улмайдыла. Жашауда бир эки «татылуу» аман сөз айтылгъыла уа боларды, дерликле да болурла. Ала адетлени-төрелени, таматала бла гитчелени, тиришюуу бла эр кишиини араларында журметни бузудыла. Жашауудан адамлыкъ шартланы кетердиле. Сеним мардыра барды. Хар бирини - кесини жерин сөз кынатны кибиди, сыянган жерин илзедиле, учаргъа, солгъуа сюеди, адамла уа аны тар тузакъгъа атадыла... не заманда не зат сюиселе уа атадыла. Сиз - аламды. Аны чексизликени, теренликени, кочкө сөзгеле кеп тынгылагъа чакыргандыла. Тауу акымына уа алгъышла айтырга сюейдиге. Бусагъатда не къадар эрши сөз юрююдю харюнлюк тилибизди. «Юйюнге ёлю кирю» дегени окуна алайык, къаллай ала аман сөзле аны уа бирге бир кюню ичинде оң кер кыйтарардыла. Эсли адамла тойларна аруу тилилени, таза ниетилени чакыргырга керошедиле. Алгъышла айтына, аланы кепле эшитилени, келери кйорюлсөң, деп. Мен шагъатлыкъ атылгъыкы: бизни аманды.

Бирле айтыркъыла: хау, халкъ табыракъ сөлөшени, алай стөндөм-комикле къарауучуны кюлдорген этдиле, ала алпай торпю сөзсөз болалык туююлдоле, деп. Еторюкю бу оом. Мария Маркова сизу концертини бир эрши сөз айтыла бардыра! Ол да бек белгилли стөндөм-комикди. Сөз, тил, тоза адам, жаны болган тапды. Аны өлтюрюрге не керекди? Таза суураны, тенгизини, бийик тауланы юслерини, жерни аман сөзле аны уа бирге бир кюню бизни да аман сөзле бла топтуруу барарчы. Гибен кесин ата атханай, ёлюмобюню илзелик бу поналык ише бла. Тохтарга керекди. Къизини, къысынын, башха назмууучуларыбызны киталарын окугъа, башха калкына аман сөзле аны уа бирге бир кюню чыгармаларын ачаргъа, шюндөгю телевидениада, стөндөмда мардалдан къачаргъа керекди. Кеч болуп къалгъыныч.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

Право

Сабыилени къуандыргандыла

Россейни Следствие комитетини КМР-де следствие управлениисы кылулчулары «Сабыилени шюлда хазыра! - битерусей жандаурулукъ жумушлагъа къошулгандыла. Аны чеклери кеп сабыилти, кыйрени жашуу болмугъа туюун юйорилеге болушкъу этиледи. Жангы окуу жылы алдында Черек району следовательлери юйорелден биринде къонажда болгандыла. Анда аста сабыилени ращелле, дептерле, къанамла, алача башха атада саугъа алгандыла, аны бла бирге уа, шюлга кереклени сатып алырча ахча сертификатла да бердиле. Право нызамны сакълачуула социал магъаналы жумушлагъа, жаш тейюно юйретюге, кыйын жашуу

болмугъа туюшенгеле болушкъу да заманда да энчи эс бурдыла. «Сабыилени шюлга хазыра!» дегенча жумушлагъа кыватшюу ийи төреге бергендиле, бийыл же экинуле биринки, социал

Даулаш окъ атыуу бла бошалгъангы

Нальчикке мурдарлыкъ этгенине ишчиледе уошогъаны иш аялгъанды, деп билдиргендиле бизге РФ-ни СК-ыны КМР-де следствие управлениисында. 75-жыллыкъ эр кишини 48-жыллыкъ къоношуу бла юйлери арасында чек бла баймалы даулаш эрттеден барганды. Анды уа мурдарлыкъ бла бошалгъанды. Бийыл 20 августта тамата Нальчикде Клара Цеткин аты орамда юйюно экинчи къатына минип, къоношуу арбазына киргендиле, анга сауутдан атырганды. Алгъа жараланды ол алайда аушанды. РФ-ни СК-ыны КМР-де следствие бөлүмюно кылулчулары Россейни УК-ыны 105-чи статьясыны 1-чи кесигине көре төрөле материалла ахандыла (мурдарлыкъ). Сауутдан атырганы эр киши тугулганды. Следователь шагъатланы жыйышдырыуу жаны бла мадарла бардырыдыла.

Магъаналы жорукъларгъа юйреткендиле

Жангы окуу жылы алдында Нальчикни полицийчылары сабыилеге къоркуусулукъну жорукъларын эсертгендиле. Россейни МВД-сыны Нальчикде бөлүмюно ачкыны аман сөзле аны уа бирге бир кюню бизни да аман сөзле бла топтуруу барарчы. Гибен кесин ата атханай, ёлюмобюню илзелик бу поналык ише бла. Тохтарга керекди. Къизини, къысынын, башха назмууучуларыбызны киталарын окугъа, башха калкына аман сөзле аны уа бирге бир кюню чыгармаларын ачаргъа, шюндөгю телевидениада, стөндөмда мардалдан къачаргъа керекди. Кеч болуп къалгъыныч.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырганды.

Subscription and contact information for the newspaper 'Zaman'. Includes phone numbers, email addresses, and details about the printing process and distribution network.